

Petra Švihelová a Zora Rýparová

DĚTI DĚTEM

Prožitková exkurze na chráněné území

Děti pečují o přírodu

Děti pro děti

Žákovská konference

metodika ke vzdělávací sadě aktivit

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska v rámci EHP fondů.

www.fondnno.cz a www.eegrants.org

fond
pro NNO

NROS
Nadace rozvoje občanské společnosti

nadace
partnerství
LIDÉ A PŘÍRODA

ICELAND
LIECHTENSTEIN
NORWAY
**eea
grants**

Metodika k sadě vzdělávacích aktivit Děti dětem

Autorky: Petra Švihelová a Zora Rýparová
Ilustrace: Kristýna Marešová, Zora Rýparová
Fotografie z realizace aktivit (archiv Rezekvítku)
Jazyková korektura: Kateřina Havránková
Sazba: Kristýna Marešová
Tisk: Reprocentrum, a. s.

Vydal Rezekvítek, z. s.
www.rezekvitek.cz

1. vydání, Brno 2015

ISBN: 978-80-86626-36-9

Obsah

Úvod	3
Základní údaje	4
Prožitková exkurze na chráněné území – Hády	7
Děti pečují o přírodu	17
Děti pro děti	24
Žákovská konference	26
Zpětné vazby od žáků	27

Úvod

Sada výukových aktivit Děti dětem představuje praktickou ukázkou vzdělávání žáků a učitelů ze základních škol v oblasti zvláštní ochrany přírody. Důraz je kladen na využití přímého kontaktu s přírodou na místních chráněných územích. Po absolvování sady aktivit byli účastníci vybaveni informacemi a dovednostmi z uvedené problematiky. Vyzkoušeli si aplikaci nabytých znalostí a dovedností v praxi při výuce svých spolužáků z nižších ročníků. To mělo přispět k jejich vnitřní motivaci nabyté informace dále využít a samostatně se o přírodně hodnotná území zajímat.

Tato aktivita měla také přínos pro zvláště chráněná území na Hádech, na kterých byly aktivity realizovány. Společně jsme přispěli k péči o suchomilnou vegetaci, a tím k zachování pestrosti a jedinečnosti těchto stepních území. Přínosem bylo také zvýšení povědomí veřejnosti o přírodě, jejím významu a potřebě starat se o ni.

Tento výukový materiál má sloužit jako podpora průřezových témat Environmentální a Mediální výchova a má zajistit jejich kvalitní začleňování do výuky na ZŠ.

Struktura metodiky

Seznámíme vás se základními údaji o vzdělávací sadě Děti dětem a o průběhu jejího pilotního ověřování. Najdete zde podrobný popis „Prožitkové exkurze na chráněné území“ (zaměřeno na Hády) a terénního praktika „Děti pečují o přírodu“, které hravým způsobem zprostředkovávají moderní přístupy v ochraně přírody. U těchto dvou aktivit uvádíme také praktické tipy pro vlastní realizaci akcí a potřebnou teorii. Součástí akcí je práce s badatelskými pomůckami a péče o chráněné území.

K Prožitkové exkurzi na chráněné území zde najdete také kopírovatelný pracovní list. V pasáži o aktivitě Děti pro děti, kterou tvořili a realizovali sami žáci, se dozvíte, jak ji zapojené třídy pojaly. Informace o Žákovské konferenci zahrnují průběh akce a pokyny pro zpracování prezentací. Na závěr se můžete seznámit se zpětnou vazbou, jež vyjadřuje názory samotných žáků, kteří se vzdělávací sady účastnili. Pomůcky potřebné k realizaci aktivit nejsou součástí manuálu, ale lze si je vyrobit nebo zapůjčit v Rezekvítku.

Poděkování

Vzdělávací sada Děti dětem vznikla jako reakce na náměty učitelů, kteří cítili potřebu nabídnout dětem možnost využít nabyté vědomosti a dovednosti v praxi. Díky tomu jsme podnítili jejich zájem o daná témata a posílili jejich vnitřní motivaci. Rádi bychom tedy poděkovali učitelům, kteří nás inspirovali k jejímu vytvoření. Děkujeme všem zapojeným učitelům za výbornou spolupráci, jejich úsilí především při tvorbě akce Děti pro děti a přípravě svých žáků na žákovskou konferenci, čemuž věnovali nemálo svého drahocenného času. Velké díky patří dětem za vytvoření a realizaci krásných programů pro své spolužáky, které jsme s nadšením sledovali, a také za jejich výkon při prezentacích. V neposlední řadě děkujeme vedením škol, že realizaci vzdělávací sady umožnila a podpořila ve všech jejích fázích. Poděkování rozhodně patří také všem tvůrcům a pomocníkům, kteří se do přípravy, tvorby a realizace projektu zapojili, zvláště pak děkujeme Petře Holíkové.

Donátor

Aktivitu Děti dětem jsme vytvořili a realizovali v rámci projektu „Místo, kde žijeme“, č.: 77-FN-094, podpořeného grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska v rámci EHP fondů.

Aktivita byla také spolufinancována z prostředků Ministerstva životního prostředí ČR v rámci projektu „S Rezekvítkem za přírodou“. Projekt nemusí vyjadřovat stanoviska MŽP.

Základní údaje

Realizace: září 2015 – prosinec 2015

Cílová skupina: žáci 2. stupně na ZŠ a zprostředkovaně také žáci 1. stupně ZŠ

Zaměření: teoretická i praktická ochrana přírody (územní a druhová) s důrazem na přímý kontakt s přírodou a vlastní prožitek; využití moderních metod – projektová výuka a vrstevnické učení

Cíl: Cílem aktivity je přímo vzdělat žáky a pedagogy 2. stupně ZŠ v oblasti zvláštní ochrany přírody za využití přímého kontaktu s přírodou na místním zvláště chráněném území (dále jen CHÚ). Žáci a učitelé budou po absolvování aktivity vybaveni informacemi z uvedené problematiky teoreticky i prakticky. Dalším cílem je také ve stejné oblasti zprostředkovaně vzdělat žáky a učitele 1. či 2. stupně ZŠ za využití moderních vzdělávacích metod.

Místa realizací

Prožitková exkurze na chráněné území a Děti pečují o přírodu: Hády – přírodně hodnotné území na okraji Brna. V rámci aktivit jsme navštívili 3 území cenná z pohledu ochrany přírody: NPR¹ Hádecká planinka, PP² Kavky a VKP³ Růženin lom. Kromě toho jsme využili prostředí hádeckých lomů (pod NPR Hádecká planinka), které je ukázkou přírody narušené činností člověka a v současnosti je zde realizována rekultivace.

Děti pro děti: dle volby škol – interiér školy, školní zahrada a území na Hádech

Žákovská konference: Sál Břetislava Bakaly (Brno)

Průběh vzdělávací sady

Vytvořili jsme pilotní sadu výukových aktivit na téma zvláštní ochrana přírody pro žáky 2. stupně ZŠ. Pro účinné naplnění našich cílů jsme použili metody zážitkové pedagogiky, přímý kontakt s přírodou a zapojení do praktické ochrany přírody prostřednictvím péče o chráněné území.

Sada obsahovala čtyři výukové aktivity:

1. Prožitková exkurze na chráněné území
2. Děti pečují o přírodu
3. Děti pro děti – samostatná aktivita žáků (kombinace projektové výuky a vrstevnického učení)
4. Žákovská konference

Prožitková exkurze na chráněné území i terénní praktikum nazvané **Děti pečují o přírodu** byly realizovány přímo na chráněných územích (dále jen CHÚ) na Hádech a v přílehlých opuštěných lomech. Obě uvedené aktivity sloužily jako zdroj informací a inspirace pro akci žáků. Trvaly 4 hodiny a byly vedeny lektory Rezekvítku.

1 NPR – národní přírodní rezervace, kategorie územní ochrany, patří mezi zvláště chráněná území v ČR

2 PP – přírodní památka, kategorie územní ochrany, patří mezi zvláště chráněná území v ČR

3 VKP – významný krajinný prvek, menší území k ochraně krajinného rázu, patří do obecné ochrany přírody

Třetí aktivita nazvaná **Děti pro děti** byla v režii žáků a jejich učitelů. Pracovníci Rezekvítku zde figurovali pouze jako konzultanti a návštěvníci aktivity. Rezekvítek nabídl žákům pro jejich akci drobnou materiální pomoc na nákup spotřebního materiálu a zapůjčil potřebné vzdělávací materiály či terénní pomůcky. Podmínkou samostatné aktivity žáků bylo vytvořit nějaký typ akce, kde by využili nabyté znalosti a dovednosti z akcí na místních CHÚ a předali je žákům a pedagogům ze své školy. Aktivita Děti pro děti byla koncipována na principu projektového vyučování (tvorba akce) a vrstevnického učení (realizace akce).

Závěrečná **Žákovská konference** sloužila jako prostor pro předávání zkušeností zapojených žáků a zhodnocení celé sady aktivit. Žáci si zde vyzkoušeli své prezentační dovednosti a umění vystupovat před větším publikem.

Celkem se zapojilo 6 tříd, které pak vzdělaly dalších 6 tříd svých spolužáků ze školy.

Zapojené školy a třídy

ZŠ a MŠ Brno, příspěvková organizace, Kotlářská 4, 7. A a 7. B

ZŠ a MŠ Brno, Jana Brozkvy 3, 9. A

ZŠ a MŠ Ořechov, 6. A a 6. B

ZŠ Brno, Hamry 12, 8. A

Prožitková exkurze na chráněné území – Hády

Anotace: Žáci se seznámí s chráněným územím prostřednictvím her, prožitkových činností a vyzkoušejí si práci s badatelskými pomůckami. Naučí se poznat hranice chráněného území přímo v terénu a dozvědí se, co pro člověka vstup do CHÚ znamená. Mimo CHÚ si vyzkoušejí odlov bezobratlých živočichů a poznají i ohrožené druhy rostlin. Seznámí se s pojmy druhová a územní ochrana.

Místo realizace: Hády – rozlehlý vápencový kopec na severovýchodním okraji Brna. Nachází se zde několik chráněných území různých kategorií ochrany nebo jinak přírodně hodnotných míst.

Časová dotace: 4 hodiny (240 minut)

Popis trasy: zastávka Velká Klajdovka (sraz) – parkoviště za restaurací Velká Klajdovka – NPR Hádecká planinka – Etážový lom (pod Hádeckou planinkou) – PP Kavky – VKP Růženin lom – po silnici kolem kynologického klubu zpět na autobusovou zastávku Velká Klajdovka

Zařazení do RVP: Dle rámcového vzdělávacího programu tento výukový program navazuje na průřezové téma Environmentální výchova a dále rozvíjí klíčové kompetence k učení, komunikativní, občanské, sociální a personální. Ve výukovém programu jsou zastoupeny vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět, Člověk a příroda, Člověk a zdraví. Vhodně doplňuje a prohlubuje vědomosti či dovednosti žáků z oblasti zeměpisu, přírodopisu, výtvarné výchovy a tělesné výchovy.

Cíle:

- seznámit se s průběhem vzdělávací sady
- rozpoznat hranice CHÚ v terénu
- poznat 5 druhů chráněných rostlin
- prožít pobyt na CHÚ jinými než zrakovými vjemy
- poznat 9 druhů keřů a rozlišit jejich plody na jedlé a jedovaté
- odlovit a určit místní bezobratlé živočichy
- poznat 3 typy chráněných území a rozlišit kategorie ochrany
- rozlišit povolené a zakázané činnosti v CHÚ
- poznat krásu místní přírody a strávit v ní smysluplně čas

Osnova programu:

1. Přivítání a vytvoření jmenovek
2. Vysvětlení celé aktivity Děti dětem a motivace
3. Fauna Háďů
4. Chování v CHÚ
5. Poznávání bylin
- PŘESTÁVKA
6. Hra „Oči“
7. Keře – ukázky a ochutnávka
8. Odlov bezobratlých živočichů
9. PP Kavky – prohlídka území
10. Zpětná vazba žáků

Popis programu:

1. Přivítání a vytvoření jmenovek

Pomůcky: fixy, lepicí štítky na jmenovky

Přivítáme se s žáky a představíme si území Hády, na kterém bude Prožitková exkurze na chráněném území (dále jen Exkurze) probíhat.

Všichni si vytvoříme jmenovky na lepicí štítky pro lepší komunikaci.

2. Vysvětlení celé aktivity Děti dětem a motivace

Pomůcky: pro každého žáka pracovní list k Exkurzi (dále jen pracovní list), podložku, svorku, tužku

Seznámíme žáky se všemi částmi vzdělávací sady Děti dětem a s jejich vzájemnou provázaností. Klademe důraz na další využívání informací a dovedností, které v rámci Exkurze a aktivity Děti pečují o přírodu získají. Nabyté zkušenosti, dovednosti a informace žáci využijí při tvorbě a realizaci vlastní akce Děti pro děti. Na Žákovské konferenci se zapojené třídy navzájem setkají a mají zde prostor pro sdílení svých zkušeností a zážitků z akcí, které samy připraví.

Následuje představení pracovního listu, který je součástí Exkurze. Slouží žákům jako zdroj informací a inspirace pro tvorbu jejich akce. V průběhu Exkurze upozorňujeme žáky na vyplnění patřičné části pracovního listu.

Teorie:

Vzdělávací sada se skládá ze 4 částí: Exkurze, Děti pečují o přírodu, Děti pro děti a Žákovská konference. Exkurze a Děti pečují o přírodu jsou aktivity zaměřené na získávání informací. Z nich mají žáci čerpat inspiraci a využít získané znalosti pro tvorbu a realizaci vlastní akce Děti pro děti. V rámci aktivity Děti pro děti žáci vymyslí vlastní akci pro své mladší spolužáky ze školy, zaměřenou na ochranu přírody a využívající nabyté znalosti a zkušenosti z předchozích částí vzdělávací sady. Na Žákovské konferenci si žáci se zapojených tříd navzájem představí své pojetí a výsledky akce Děti pro děti.

3. Fauna Háďů – rozdělení do skupin

Pomůcky: názvy, případně obrázky či fotografie živočichů vyskytujících se na chráněném území (užovka obojková, ještěrka zelená, stepník rudý, kudlanka nábožná, poštolka obecná, saranče modrokřídlá, stonožka škvorová)

Hra je založená na principu hry molekuly. Nejprve žákům vysvětlíme pravidla, potom si hru zahrajeme ve dvou kolech. První kolo slouží k seznámení žáků s místní faunou. Druhé kolo je zkrácené a slouží k rozdělení žáků do skupin. Před rozdělením žáků do skupin si dopředu promyslíme, kolik chceme žáků ve skupině a kolik skupin chceme vytvořit. Podle toho zvolíme živočicha s určitým počtem končetin, které značí počet dětí ve skupině.

Pravidla hry:

Žáci si stoupnou volně ve vyhrazeném prostoru. Postupně na ně voláme názvy živočichů a ukazujeme jejich fotografii. Podle toho, kolik má daný živočich končetin, vytvoří žáci skupiny.

- užovka = 0, žáci si dřepnou každý sám
- poštolka = 2, žáci vytvoří dvojice
- ještěrka = 4, žáci vytvoří čtveřice
- kudlanka = 6, žáci vytvoří šestice
- stepník (pavouk) = 8, žáci se seskupí po osmi
- stonožka = nejčastěji 30–46, všichni žáci se seskupí dohromady

Teorie:

Výskyt uvedených živočichů na území:

užovka obojková – VKP Růženin lom

ještěrka zelená – NPR Hádecká planinka (step)

stepník rudý – NPR Hádecká planinka (step)

kudlanka nábožná – step a lomy

poštolka obecná – celé Hády

saranče modrokřídla – lomy

stonožka škorová – NPR Hádecká planinka (les)

4. Chování v CHÚ – hledání piktogramů, hra ANO/NE

Pomůcky: provaz, zalaminované nápisy ANO a NE, piktogramy s činnostmi – viz teorie k úkolu

Ještě před vstupem do NPR Hádecká planinka žákům oznámíme, že na chráněném území se musíme chovat podle určitých pravidel. Některé činnosti jsou zde zakázané. Před zahájením hry položíme na zem provaz a na jednu stranu dáme nápis „ANO“ a na druhou stranu nápis „NE“. Každá skupina žáků dostane několik piktogramů s činnostmi. Skupiny si navzájem jednotlivé činnosti pantomimicky předvedou. Tyto činnosti ostatní skupiny hádají. Jakmile žáci činnost uhodnou, určí, zda jsou zde povolené, nebo zakázané. Svůj názor na činnost každý žák vyjádří tak, že si stoupne na odpovídající stranu od provazu.

Vždy žákům prozradíme správnou odpověď, čemuž může předcházet krátká diskuse související s jejich rozhodnutím. Nápis „ANO“ označuje povolenou činnost a nápis „NE“ zakázanou.

Na závěr hry vyskládáme všechny piktogramy pod odpovídající nápisy jako rekapitulaci. Při přesunu na NPR Hádecká planinka děti upozorníme na pruhové značení a velký státní znak. Vysvětlíme si jejich význam a to, jak se pozná, že jsou uvnitř, nebo mimo chráněné území.

Teorie:

ANO (smí)

jít

používat mobilní telefon

fotografovat

*venčit psy – pouze na vodítku a sbírat
po nich exkrementy*

*chodit mimo cesty – záleží na konkrétním
CHÚ, předmětu ochrany a místní vyhlášce*

NE (nesmí)

jezdit autem

stavět domy

rozdělávat oheň

vyhazovat odpadky

křičet

sahat na mláďata

stanovat

trhat rostliny

lovit zvěř

*jezdit na kole – ne pokud přes CHÚ
nevede cyklostezka*

5. Poznávání bylin

Pomůcky: fotografie rostlin, reálné rostliny, pracovní list

Nejdříve žáky seznámíme s NPR Hádecká planinka a upozorníme na hranice CHÚ. Tato aktivita je průběžná, proto ji realizujeme po dobu celé Exkurze. Vhodné je vybrat cca 6 zástupců rostlin, které právě kvetou nebo jsou v daném období zajímavé. Vhodné je zvolit rostliny chráněné nebo zajímavé svým přizpůsobením místním, především stepním podmínkám. U chráněných rostlin vždy zdůrazňujeme, že se nesmí trhat ani mimo chráněné území, a nelze je tedy využívat na vybarvení vnitřní části mandaly, která je součástí pracovního listu.

POZN.: My jsme aktivitu realizovali v říjnu, proto se teorie vztahuje k podzimní květeně.

Teorie:

NPR Hádecká planinka je nejjižnějším výběžkem chráněné krajinné oblasti Moravský kras. Na rozloze 83 ha jsou tu chráněny rozmanité typy vegetace. Význam tohoto území dokládá fakt, že bylo vyhlášeno v roce 1950 jako jedno z prvních chráněných území v Brně a jeho okolí. Na jednom místě se tu potkávají druhy rostlin a živočichů z teplých i chladnějších oblastí, lesních i nelesních, pocházejících z panonských nížin, Českého masivu i Západních Karpat. V současnosti je lesní komplex teplomilných doubrav na vápenci příkladem přirozené dynamiky lesa.

I přes relativně rovinný terén, rozkládající se v nadmořských výškách 380–420 m, a téměř jednotvárné geologické podloží tvořené mocným vápencovým souvrstvím se jedná o území s neobvykle velkým množstvím ohrožených rostlin a živočichů. Povrch je na mnohých místech rozčleněn zarostlými středověkými lomy a lůmky, na západním úbočí vystupují vápencové skalky. Zatímco severní část území byla pravděpodobně vždy jen pastevním lesem, na jihu převažovaly ještě v 19. století nízké pařeziny a rozsáhlé pastviny a polnosti se zastoupením ojedinělé teplomilné vegetace.

Více viz: <http://www.rezekvitek.cz/?idc=91>

Vybrané rostliny

hvězdnice chlumní – ohrožená rostlina, výskyt na Hádech: téměř na všech stepních či suchých lokalitách (NPR Hádecká planinka, PP Kavky, okraje lomů)

oman mečolístý – ohrožená rostlina, výskyt na Hádech: etážový lom, především PP Kavky

růže bedrníkolistá – silně ohrožený druh, keř bylinného vzrůstu, výskyt na Hádech: NPR Hádecká planinka

třemdava bílá – ohrožená rostlina, výskyt na Hádech: především PP Kavky

zlatovlásek obecný – ohrožená rostlina, výskyt na Hádech: především etážový lom

máčka ladní – u nás není chráněný, tzv. stepní běžec – kulovitá květenství se po dozrání semen vytrhnou i s kořeny a poháněná větrem se koulí po stepi, máčka tak rozšiřuje svá semena

Přestávka

6. Hra „Oči“

Pomůcky: škrabošky nebo šátky – 1 ks do dvojice

Místo: NPR Hádecká Planinka

Nejprve žákům vysvětlíme pravidla hry a její přínos. Před zahájením hry je dobré zdůraznit, že hra je zaměřená na prožitek z místa bez využití zraku a budování důvěry mezi sebou.

Žáci se dle vlastního uvážení rozdělí do dvojic. Vidící má za úkol vybrat zajímavé místo a bezpečně na toto místo svého nevidícího kamaráda dovést. Nevidící má za úkol místo prozkoumat všemi smysly kromě zraku a chuti a tyto vjemy si zapamatovat. Následuje návrat do výchozího bodu. Ve výchozím bodě si nevidící sundá škrabošku a pokusí se své místo najít. Potom se role otočí.

Po ukončení hry věnujeme pár minut reflexi.

Vhodné je zeptat se např. na tyto otázky:

- Jak jste se cítili v roli nevidícího?
- Jak jste se cítili v roli vidícího, v roli „očí“?
- Co se vám nejvíc líbilo?
- Čeho jste se báli nebo co vám bylo nepříjemné?
- Poznali jste své místo? Pokud ano, podle čeho?

Pravidla hry a tipy

- Všichni žáci hry začínají ze stejného místa – dopředu na toto místo upozorníme.
- Vidící dbá na bezpečnost nevidícího, upozorňuje ho na nerovnosti terénu atd.
- Zakázané je vodit se do míst, kde by si žáci mohli ublížit či kde by jim to mohlo být nepříjemné.
- Může se stát, že budeme potřebovat hru ukončit předčasně, proto si domluvíme zvukový signál, který bude znamenat okamžitý návrat všech žáků na předem určené místo.

7. Keře – ukázky a ochutnávka

Pomůcky: pracovní list, fotky 9 keřů s detaily květu, plodu a listu

Místo: horní okraj etážového lomu

U každého keře se zastavíme, řekneme si jeho název. Ukážeme si určovací znaky či zajímavosti a doplníme ukázkou fotografie s květy. Pokud je keř jedovatý nebo chráněný, žáky na to upozorníme. Žáci si tuto informaci zaznačí do pracovního listu. Poté utrhneme několik plodů, kterými žáci vybarví výsek mandaly patřící k danému keři. Jedovaté plody mohou vzít děti do papírového kapesníčku, aby na ně nesahaly přímo, nebo je možné pořídit jim rukavice.

Pokud se rozhodneme zařadit také ochutnávku plodů, je nutné to vědět již před zahájením aktivity. Podle toho představujeme keře v tomto pořadí: všechny jedlé, a pak teprve nejedlé či jedovaté. Ve stejném pořadí je uvedena teorie k jednotlivým druhům keřů k této aktivitě. Jasně si stanovíme pravidla, že bez dovolení lektora/učitele nikdo nic nesmí ochutnávat a trhat. Plody, které budou žáci ochutnávat, si nikdy netrhají sami bez vědomí letora/učitele.

Důležité tipy: Pokud se rozhodnete zařadit ochutnávky plodů, zjistěte si, jestli nemají děti nějaké potravinové alergie. Nutnou podmínkou je, že musíte plody jednotlivých keřů bezpečně poznat!

Teorie:

Pokud se rozhodnete pro ochutnávání plodů, nejezte jich velké množství. Ideálně 1ks od každého druhu, maximálně však 3. Dávka 5 plodů může být i u mírně jedovatých plodů riziková a způsobit potíže.

Vybrané keře a jejich plody:

Dřín jarní

Patří mezi chráněné druhy – zákon jej chrání v kategorii ohrožený druh. Červené plody dřínu zvané dřínky jsou jedlé. Mají natrpklou sladkokyselou chuť a velký obsah vitamínu C. Jsou místně využívány jako ovoce, jsou vhodné na výrobu zavařenin, sirupů, kompotů a džemů. Dříve se využívaly jako léčivo při trávicích poruchách. Ze semen se praží náhražka kávy.

Hloh obecný

Plody jsou červené eliptické malvice, dlouhé 1 cm, obsahující nejméně dvě semena. Hloh obecný má mnoho lidových názvů, např. hložinky. Chuť malvic neutrální – „rostlinná“. Nejsou jedovaté.

Trnka obecná (slivoň trnka)

Plodem je kulovitá, 10 až 15 mm velká modročerná ojímená peckovice. Plody jsou jedlé, chutnající trpce. Sbírají se koncem podzimu po prvních mrazících. Po přemrznutí jsou chutnější. Působí svíravě, protiprůjmově a snižují nadýmání.

Růže šípková

Plody jsou jedlé a nazývají se šípky. Šípky mají různé tvary, jsou obvykle 2 až 3 cm dlouhé, zprvu oranžové, později červené a měkké. Sbírají se v době zralosti, tj. v září až říjnu. Suší se co možná nejrychleji za teplot 60 až 80 °C. Obsahují zejména vitamín C, kterého je ve zralých a neusušených šípcích přítomno 0,2 až 1 %. Ze šípků lze vyrábět zavařeniny, sirupy, kompot, domácí vína apod.

Svída krvavá

Plody jsou černé, hořké, a proto nepoživatelné peckovičky, velikosti hrachu. Nejsou jedovaté, ale kvůli chuti nejedlé. Dozrávají v srpnu až říjnu.

Ptačí zob obecný

Plodem jsou černé bobule seskupené v hroznech. Bobule jsou slabě jedovaté, pro ptáky, kteří je rádi zobou, však neškodné. Jejich chuť je víceméně neutrální – „rostlinná“.

Brslen bradavičnatý

Plody jsou 4hranné, zaoblené, zploštělé kulovité tobolky. Mají světle až tmavorůžovou barvu a ukrývají černá vejcovitá semena, která jsou neúplně obklopená cihlově zbarveným míškem. Plody patří mezi velmi jedovaté. Velmi nebezpečná může být i dávka menší než 5 plodů.

Celá rostlina je jedovatá, zvláště kůra větví, kořeny a plody. V minulosti se z kůry kořenů získával latex, ze semen olej na svícení. Rozemletá semena se rovněž přidávala do přípravků proti vnějším parazitům (vši). Pěstován jako okrasná dřevina.

Řešetlák počistivý

Plodem je kulovitá peckovice velikosti hrachu, zpočátku zelená, za zralosti černá a lesklá. Jeho plody jsou jedovaté, příznaky otravy vyvolává dávka 5 až 20 a více plodů. Ze šťávy z plodů lze připravit přidáním kamence sytě zelené barvivo.

Prevence otrav dětí venkovními rostlinami

1. Při pobytu venku zajistit trvalý dozor nad dítětem.
2. Nepěstovat jedovaté rostliny na vlastní zahradě.
3. Poučit děti, aby nejedly žádné plody bez svolení dospělého.
4. Znat spolehlivý kontakt na odborníka, který v případě nehody určí, o jakou rostlinu se jedná.

Pokud dojde k požití neznámé rostliny či její části:

1. Požije-li vaše dítě plod nebo jinou část rostliny, o jejíž nebezpečnosti nic nevíte, nejednejte překotně a násilně s dítětem nemanipulujte!
2. Násilí, nervozita, spěch a nevhodná opatření mohou dítě ohrozit víc než požitá část rostliny.
3. Snažte se co nejrychleji určit, o jakou rostlinu se jedná, a vyžádejte si radu odborníka Toxikologického informačního střediska (dále TIS).
4. Pokud se vám nepodaří rostlinu určit, kontaktujte rovněž TIS. Zde získáte kontakt na odborníka, který rostlinu určí i podle slovního popisu, potom se znovu poradíte s TIS o dalším postupu.
5. Pokud s dítětem vyhledáte lékařskou pomoc, nezapomeňte s sebou vzít dostatečně názorný vzorek požití rostliny (např. větévku s plody i listy apod.).

První pomoc při otravě

1. Podává se aktivní uhlí. Asi 5 až 8 rozdrcených tablet smíchaných s nápojem nebo polotekutým pokrmem, např. jogurtem, ovocnou přesnídávkou apod.
2. Podle požitého množství semen nebo jiných částí rostliny je nutná hospitalizace a případně výplach žaludku.
3. U velmi jedovatých plodů je hospitalizace nutná vždy. U jedovatých plodů záleží na požitém množství.
4. Většinou se v nemocnici provádí výplach žaludku.
5. Pozor, u většiny rostlin s jedovatými plody jsou jedovaté i ostatní části rostliny!

Více k otravám, prevenci a první pomoci na stránkách Toxikologického informačního střediska (TIS).

8. Odlov bezobratlých živočichů

Pomůcky: smýkáč síťka (1 do skupiny), krabičkové lupy (2 do skupiny), entomologické pinzety (2 do skupiny), knihy k určování hmyzu, pracovní list

Upozornění: Odlov je nutné provádět mimo chráněné území!

Každé skupině rozdáme smýkáč síťku, pinzety a krabičkové lupy. Vysvětlíme žákům, jak mají se sítkou, entomologickou pinzetou a krabičkovou lupou pracovat. Upozorníme je na obzvláště šetrné zacházení vůči živočichům, kterým se snažíme neublížit a po naší aktivitě navrátit bez újmy zpět do přírody. Žáci věnují odlovu cca 10 min.

Po ukončení lovu si žáci pomocí literatury určí své úlovky a navzájem si je představí a prohlédnou. Doplníme si zajímavosti o významných úlovcích. Také si vysvětlíme rozdíl mezi sarančetem a kobylkou a žáci si dle toho vyplní úkol v pracovním listu.

Na závěr živočichy opět šetrně vypustíme do míst, kde jsme je odlovili.

9. PP Kavky – prohlídka území

Pomůcky: fotografie významných rostlin (třemdava bílá, oman mečolistý)

Před vstupem do území opět žáky upozorníme na pruhové značení, zopakujeme si jeho význam. Řekneme jim, jak se území nazývá. Při průchodu územím upozorníme žáky na zajímavosti tohoto místa.

Teorie

PP Kavky

Když většina jižních svahů Hádů zarostla nebo zmizela v cementářských drtičích, zdálo se, že velká část unikátní teplomilné přírody se stala minulostí. Avšak ještě před ukončením těžby se podařilo zachránit více než 6 ha původních stepních porostů, které jsou dobře ukryty za plotem oddělujícím původní dobývací prostor lomu od okolí.

V roce 2000 pak bylo území Kavek vyhlášeno za přírodní památku.

Živá příroda

Fauna a flóra tohoto nejmladšího chráněného území v Brně je neobvykle bohatá na vzácné teplomilné druhy kulturních stepí jižní Moravy. Kavky nikdy nebyly tvořeny rozsáhlými stepními trávníky, ale pestrou mozaikou drobných políček, zahrad, mezí, sadů, pastvin a vinic. Stopy extenzivního zemědělského využití tu najdeme všude. Ať už jsou to hromady vysbíraných kamenů mezi políčky v podobě kamenic, uvezené cestičky, staré ovocné stromy na terasách nebo stejnověké dřeviny ukazující, že k původnímu účelu sloužila převážná část území ještě snad do II. světové války. Dodnes je zdrojem velké druhové rozmanitosti přítomnost vápencového podloží, různá hloubka živného substrátu a jižní až jihozápadní expozice svahu.

Popis cesty

Na tuto přírodní památku se dá dostat po zpevněné cestě jak od Velké Klajdovky (bus č. 201, 202, 78 a 82), tak i ze zastávky Červené písky (bus č. 64 a 74), průjezd autem je zakázán. Spodní část území, jež lemuje tuto cestu, je oplocena.

Oman mečolistý

Vytrvalá bylina s hustě listnatými a přímými lodyhami, 10–30 cm vysoká. Listy jsou čárkovitě kopinaté, špičaté, celokrajné a na okrajích brvité. Úbory značně nápadné, žluté a jednotlivé. Plodem je nažka. Patří k ohroženým druhům naší květeny (C3). Na řadě míst v PP Kavky namísto trav dominuje oman mečolistý. Jeho porosty jsou nízké a nehromadí se zde staršina, která by potlačila výskyt dalších teplomilných druhů. Tato neobvyklá vegetace není sečena a probíhá zde v omezeném množství odstraňování náletů dřevin.

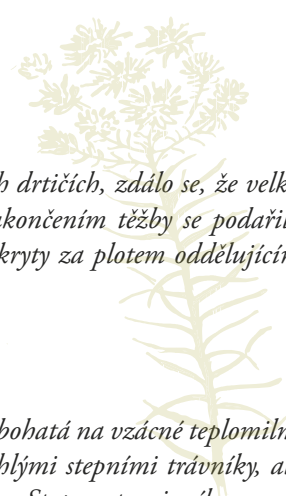
Třemdava bílá

Vytrvalá statná bylina z čeledi routovitých. Do stejné čeledi patří také citrusy. Třemdava je vysoká 40 až 120 cm, žláznatá, s výraznou citrónovou vůní. Listy pouze lodyžní, lichozpeřené nedělené. Květy jsou světle růžové s výraznými purpurovými žilkami (vzácně bílé) v řídkém koncovém hroznu. Patří k nejkrásnějším v naší přírodě. Plod je tobolka. Kvete v květnu a červnu.

V Červeném seznamu cévnatých rostlin ČR je řazena mezi druhy ohrožené (C3), ve stejné kategorii je i zvláště chráněna zákonem. Za slunného a horkého dne se silice vypařují a je možné je i zapálit sirkou. Někdy se také hovoří o tom, že silice třemdavy mohou za velmi suchého a teplého počasí způsobit požáry. U citlivějších osob může dojít při dotyku s rostlinou a oslunění k podráždění pokožky ve formě špatně se hojících ekzémů a puchýřů. Druhový název bílá je odvozen od bílého dřevnatého kořene. V lidovém lékařství se využíval kořen proti hlístům.

Dub pýřitý (šípák)

Letorosty jsou plstnaté. Listy jsou zřetelně řapíkaté, laločnaté, na bázi srdčité zaokrouhlené až klínovité. V mládí jsou oboustranně plstnaté, později svrchu olysávají. Žaludy zpravidla přisedlé nebo krátce stopkaté, úzce vejcovité.

10. Zpětná vazba žáků

Pomůcky: pracovní list, psací potřeby, hrací kostka

Nejprve žáky seznámíme s novým místem – VKP Růženin lom a uděláme malou prohlídku. Vysvětlíme jim, jak bude zpětná vazba probíhat. Každý žák má za úkol najít si příjemné místo, kde bude o samotě. Zde se bude zabývat otázkami k zamyšlení, které jsou na konci pracovního listu, a stručně na ně odpoví. Jakmile budou žáci hotovi, vrátí se na výchozí místo.

Zpracování zpětné vazby je vhodné věnovat 5 až 10 minut. Po uplynutí této doby přivoláme všechny žáky dopředu smluveným zvukovým signálem. Na závěr si sedneme do kroužku a pomocí hrací kostky se seznámíme se zpětnou vazbou všech účastníků. Otázky jsou číslovány od 1 do 6. Každý účastník hodí kostkou a podle čísla, které padlo, přečte pouze tuto jednu otázku a odpověď na ni. Na závěr zrekapitulujeme názvy navštívených míst a rozloučíme se.

Teorie

Významný krajinný prvek (VKP) Růženin lom je bývalý jámový lom, v němž probíhala těžba vápence především v první polovině 20. století. Je příkladem toho, že i negativní činnost jako těžba může mít pozitivní vliv na biologickou pestrost území. Těžbou byl v prostoru lomu odkryt silný pramen, díky němuž nemohl být lom zavezen slinkovým popílčkem, což byl původní záměr na jeho využití. Tak zde došlo k vytvoření několika vodních ploch, jejichž bezprostřední okolí osídlila řada živočichů a rostlin vázaná na vodní biotopy. Vyskytuje se zde např. silná populace vzácného kruštíku bahenního, velké množství vodního hmyzu, ve vodě několik druhů ryb, a dokonce i užovka obojková.

Mimo to do prostoru lomu z okolních stepních porostů pronikla řada vzácných teplomilných druhů rostlin. Na území Růženina lomu probíhá v současné době rekultivace. Protože toto území leží v ochranném pásmu PP Velká Klajdovka, musel rekultivační projekt respektovat přírodovědné hodnoty území a splňovat náročná realizační kritéria. Nejenže byla zachována již tak vysoká biologická hodnota území, navíc díky citlivé rekultivaci a promyšleným krokům došlo ke zvýšení biologické pestrosti území a po provedených zásazích se zde objevila řada vzácných, často i pro území nových druhů rostlin.

Použitá literatura:

<http://kudlankyweb.sweb.cz/index2.htm>

https://cs.wikipedia.org/wiki/Kudlanka_n%C3%A1bo%C5%BEn%C3%A1

<http://www.naturephoto.cz/priroda/hmyz/188-kudlanka-nabozna.html>

<http://www.rezekvitek.cz/?idc=105>

<http://www.rezekvitek.cz/?idc=91>

<http://www.naturfoto.cz/tremdava-bila-fotografie-9034.html>

<http://kvetenacr.cz/detail.asp?IDdetail=423>

http://www.pshady.cz/strany/ruz_lom.htm

<http://botany.cz/cs/euonymus-verrucosa/>

<http://www.tis-cz.cz/index.php/informace-pro-verejnost/rostliny/velmi-jedovate-plody>

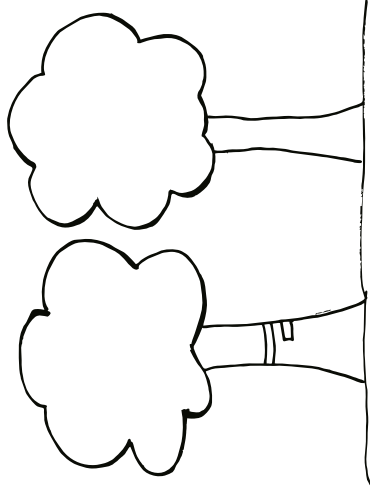
<http://www.tis-cz.cz/index.php/informace-pro-verejnost/rostliny/jedovate-plody>

<http://www.tis-cz.cz/index.php/informace-pro-verejnost/rostliny>

Poznej, pochop, pomáhej! – prožitková exkurze na CHÚ

1. Hranice chráněných území – nakresli postavíčku člověka tak, aby stál uvnitř chráněného území.

3. Poznáváme bezobratlé živočichy

Na předkreslených tělech kobyly a sarančete dokresli znaky, podle kterých je rozlišujeme.

saranče

kobylika

Které další živočichy jsi dnes pozoroval/a?

2. Kategorie navštívených typů chráněných území

a) ke zkratkám napiš celý název dané kategorie

VKP

PP

NPR

b) k názvům navštívených území doplň zkratku stupně jejich ochrany

--	--	--

Hádecká planinka

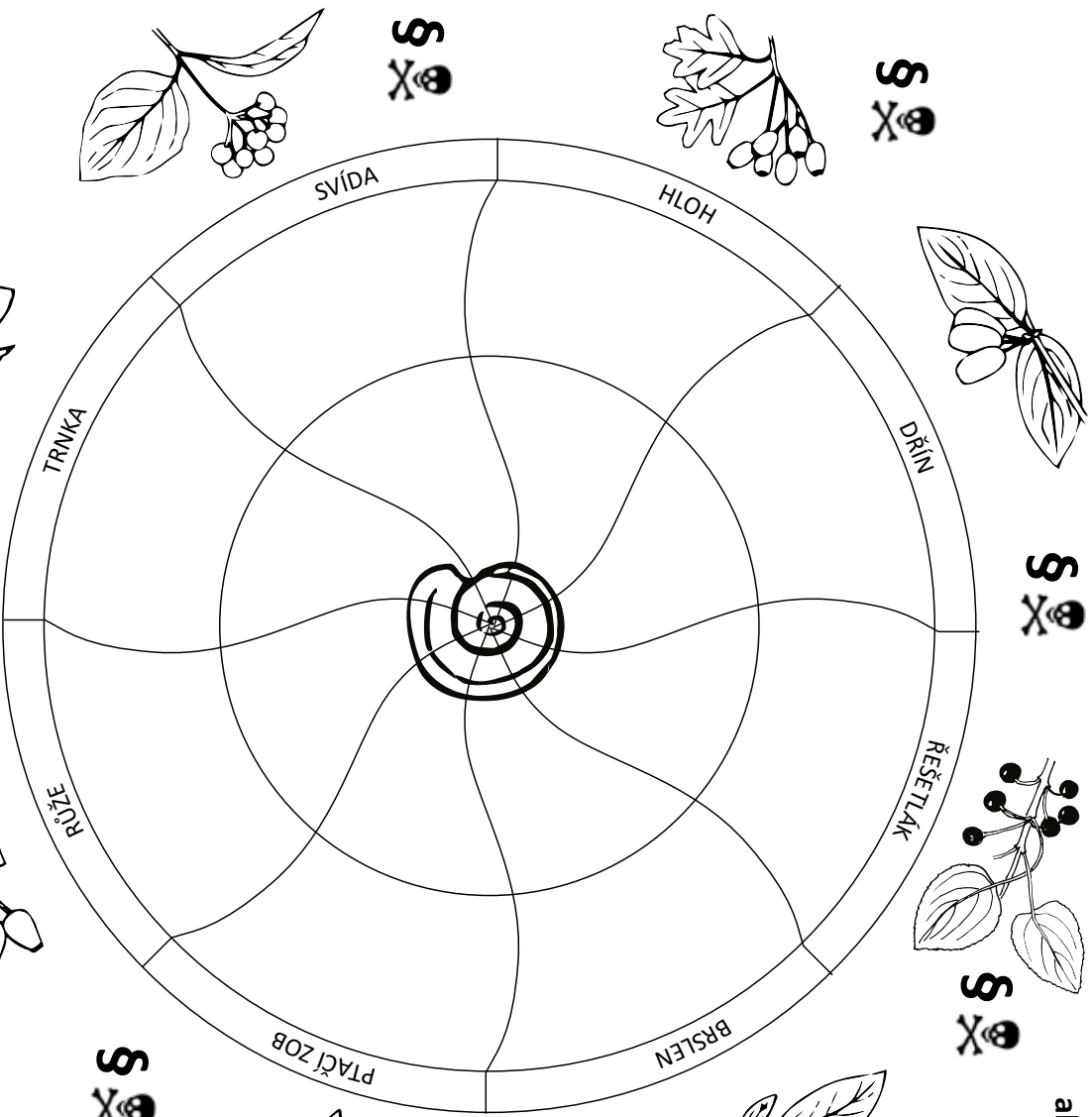
Kavky

Růženin lom

Otázky k zamýšlení na závěr:

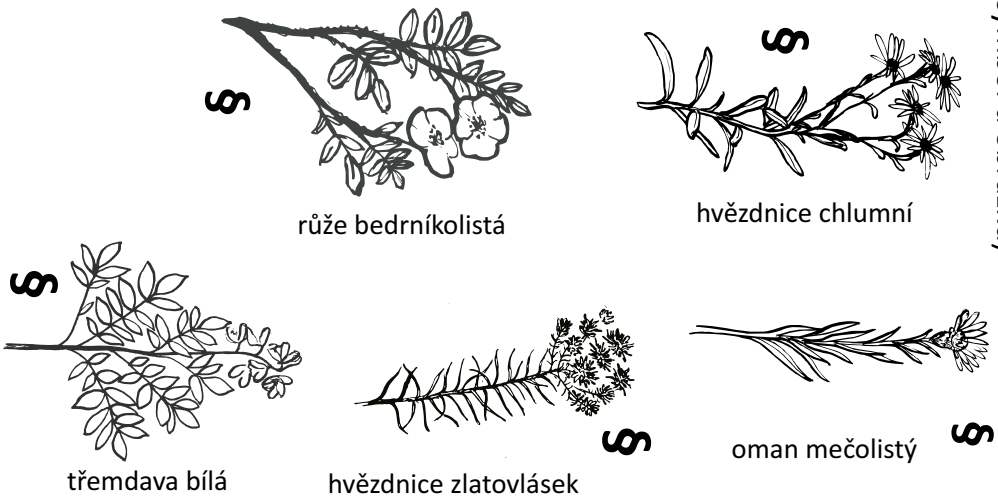
1. Jméno místní vzácné rostliny
2. Keř, který se mi nejvíc líbil
3. Nejzáhadnější živočich
4. Co ti dnes udělalo radost?
5. Z čeho jsi měl/a obavy?
6. Co stojí za ukázání těm, co tu ještě nebyli?

5. Vybarvi vnější část mandaly pomocí plodů z kerů.

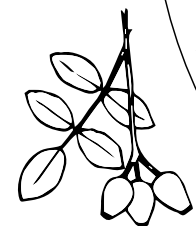

6. Vnitřní část můžeš vybarvit jinými přírodninami, ale nesmíš použít chráněnou rostlinu.

7. Která z rostlin je chráněná (§) nebo jedovatá (X)? (zakroužkuj symbol u obrázku)

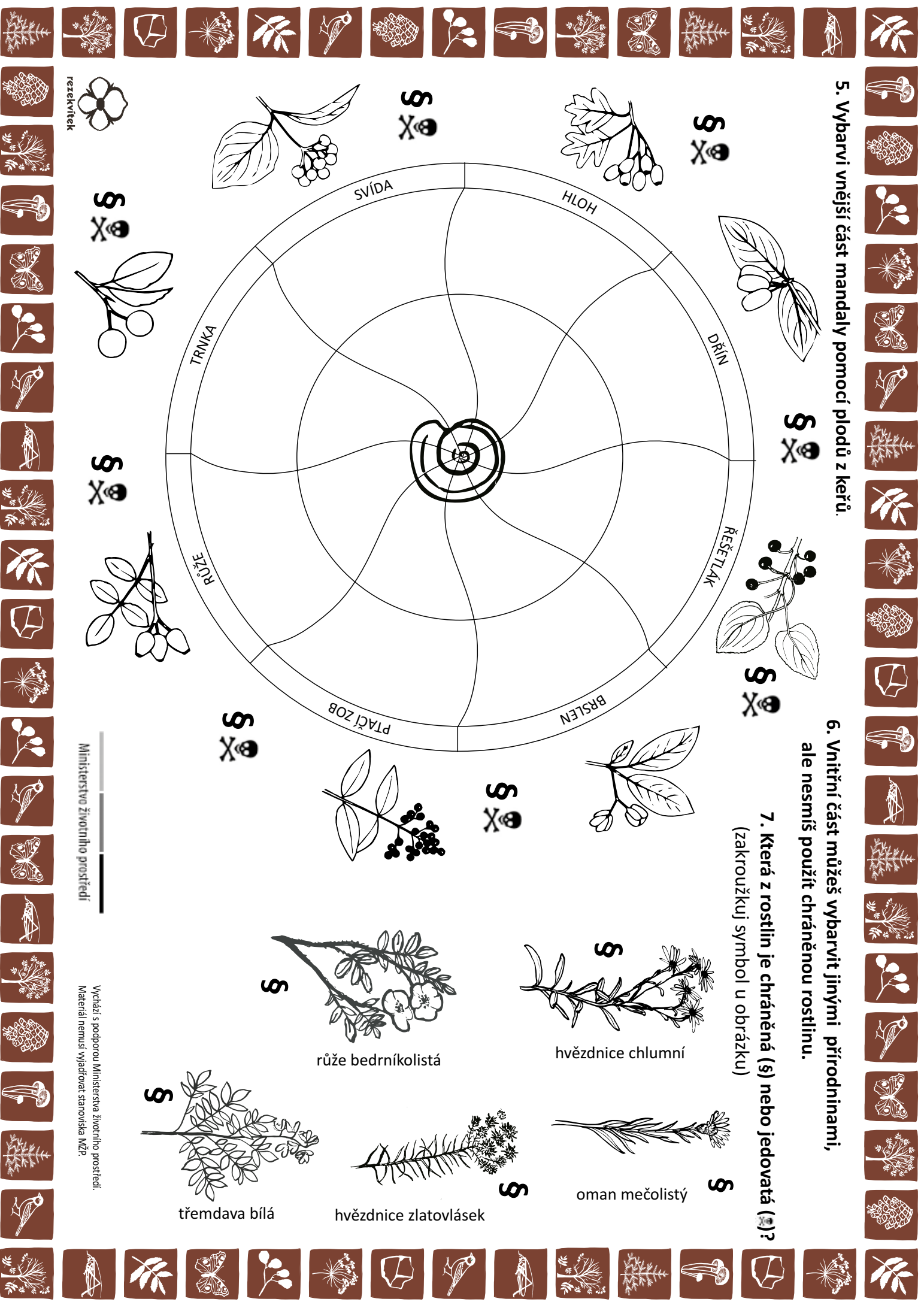

rezevitek

Ministerstvo životního prostředí

Vychází s podporou Ministerstva životního prostředí.
Materiál nemusí vyjadřovat stanoviska MZP.

Děti pečují o přírodu

Anotace: Děti se zapojí do praktické péče o chráněné území formou různých aktivit: sbírání odpadků, hrabání pokosené trávy, likvidace invazních rostlin aj. Naučí se poznávat významné rostliny a živočichy typické pro dané území. Zahrají si hry přibližující problematiku ochrany přírody.

Místo realizace: Hády – rozlehlý vápencový kopec na severovýchodním okraji Brna. Nachází se zde několik chráněných území různých kategorií ochrany nebo jinak přírodně hodnotných míst.

Časová dotace: 4 hodiny (240 minut)

Popis trasy: zastávka Velká Klajdovka (sraz) – parkoviště za restaurací Velká Klajdovka – NPR Hádecká planinka – Etážový lom (pod Hádeckou planinkou) – PP Kavky – VKP Růženin lom – po silnici kolem kynologického klubu zpět na autobusovou zastávku Velká Klajdovka

Upozornění: Péči o původní území nemůžete provádět bez předchozí domluvy s organizací či firmou, která má danou lokalitu na starost. To se týká zejména zásahů typu kosení a hrabání trávy či likvidace náletových či invazních rostlin. Jediný způsob, jak se můžete bez ohlášení do péče o CHÚ zapojit, je sbírání odpadků. Zde je důležité dbát na bezpečnost práce a jasné nastavení pravidel, aby se předcházelo zranění.

Zařazení do RVP: Dle rámcových vzdělávacích programů tento výukový program navazuje na průřezové téma Environmentální výchova a dále rozvíjí klíčové kompetence k učení, komunikativní, občanské, k řešení problémů, sociální a personální a pracovní. Ve výukovém programu jsou zastoupeny vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět, Člověk a příroda, Člověk a zdraví, Člověk a svět práce. Vhodně doplňuje a prohlubuje vědomosti žáků z oblasti zeměpisu, dějepisu, přírodopisu, tělesné výchovy a pracovních činností.

Cíle:

- zapojit se do péče o CHÚ
- zopakovat si místní květenu z Prožitkové exkurze na chráněné území (dále Exkurze)
- vysvětlit pojem kulturní step a jak a proč se o ni pečuje
- vysvětlit význam CHÚ
- popsat rozmnožování kudlanky nábožné
- vysvětlit pojem invazní rostlina a poznat 3 druhy rostoucí na Hádech
- zamyslet se nad přínosy akcí Exkurze a Děti pečují o přírodu
- strávit čas v krásné přírodě v blízkosti města
- zopakovat si trasu přes Hády

Osnova programu:

1. Přivítání a jmenovky
2. Hra Klávesnice
3. Kulturní step a péče o ni
4. Bezpečnost práce
5. Práce na území
6. Hra Boj o přežití
7. Hra na kudlanku
8. Invazní rostliny Hády
9. Hra na invazní rostliny
10. Závěrečné zamyšlení

Popis programu:

1. Přivítání a jmenovky

Pomůcky: fixy, lepicí štítky na jmenovky

Přivítáme se s žáky a představíme jim program akce. Všichni si vytvoříme jmenovky na lepicí štítky pro lepší komunikaci.

2. Hra Klávesnice – opakování naučených rostlin (byliny a keře v Exkurzi)

Pomůcky: 2x sada fotografií rostlin Hádů (stejně druhy, které žáci poznávali na Exkurzi: brslen bradavičnatý, dřín jarní, hloh obecný, hvězdnice chlumní, máčka ladní, oman mečolistý, ptačí zob obecný, růže bedrníkolistá, růže šípková, řešetlák počistivý, slivoň trnka, svída krvavá, třemdava bílá, zlatovlásek obecný), 2x dlouhý provaz, abecední seznam rostlin

Účelem hry je zopakovat významné druhy rostlin, které žáci mohou na CHÚ vidět a se kterými se setkali už na Exkurzi. Nejdříve připravíme 2 hrací plochy a žáky rozdělíme do dvou skupin. Každé skupině rozdáme fotografie rostlin, které žáci viděli na Exkurzi na Hády, a kartičky s jejich názvy. Žáci mají za úkol přiřadit k fotografiím rostlin jejich názvy.

Následně si žáci rovnoměrně rozdělí jednotlivé rostliny tak, aby žádná nezbyla, a zapamatují si jejich název a vzhled. Na zapamatování jim dáme cca 1 minutu, a pak jim názvy rostlin odebereme a vyměníme za abecední seznamy daných rostlin. Vysvětlíme pravidla hry a kontrolujeme dodržování pravidel. Hra děti obvykle baví a je dobře ji hrát alespoň dvakrát, ať mají obě skupiny šanci skóre vyrovnat.

Pravidla hry:

Z provázků vytvoříme dva větší kruhy o průměru cca 4–5 m a umístíme do nich obrázky rostlin tak, aby obrázky byly v obou kruzích umístěné přibližně stejně. Žáci jsou rozděleni do dvou skupin a podmínkou je, že ve skupině musí být počet žáků nižší než počet obrázků. Každá skupina bude mít svůj kruh (hrací pole). Žáci se rozestoupí kolem kruhu a každý žák má na starosti 1–3 rostliny, které si měl zapamatovat.

Úkolem žáků je, podobně jako při mačkání jednotlivých písmen na klávesnici, postupně šlapnout na všechny obrázky rostlin podle abecedy. Jeden žák čte názvy rostlin podle abecedního seznamu a žáci, včetně čtoucího, podle názvu šlapou na své rostliny. Pravidlem je, že v kruhu smí být vždy jen jeden člověk, takže ostatní žáci musí počkat, až se vrátí na své místo (opustí kruh). Když si všichni žáci pamatují své rostliny, necháme je 2–3krát hru vyzkoušet.

Pak se obě skupiny přesunou na startovní provázek (vzdálený od kruhů 10 m) a zkusí si hru na čas. Lektor pískne a zapne stopky, žáci běží ke svému kruhu a zašlapávají obrázky. Jakmile zašlapou poslední, okamžitě se vrací na startovní čáru a zastaví se jim čas. Obě skupiny spolu soupeří. Pokud žáci chtějí, mohou si hru zopakovat a snažit se svůj čas vylepšit.

3. Kulturní step a péče o ní

Na Hádecké planince v místě, kde převažují stepní společenstva, se děti zeptáme, jaké rostliny zde převažují. Měly by si všimnout, že jde o trávy. Zeptáme se tedy, jestli vědí, jak se taková místa nazývají. Vysvětlíme jim pojem step a kulturní step a jaké jsou zde podmínky. Ukážeme jim, jak jsou jednotlivé rostliny těmto podmínkám přizpůsobeny. U trav upozorníme na jejich úzké listy, které se liší od trav na louce, případně na rostliny opatřené chloupky či trny. Následně žákům vysvětlíme, jak se na těchto vzácných stepních územích hospodaří a jaký to má význam.

Teorie:

Step je travnatá krajina v oblasti s horkými léty a chladnými zimami, kde je málo srážek a krátké vegetační období. Přírodní podmínky na stepi jsou nepříznivé pro růst dřevin, proto je půda pokrytá travinami a bylinami. Skutečné stepi najdeme v nitru Asie a Ameriky.

V České republice se území podobná stepím udržují jen díky trvalému hospodaření lidí v krajině. Jsou proto označována jako kulturní stepi. Důležitým „stepním“ znakem je celkový nedostatek vody. Při jarním tání a deštích je step u nás na čas zásobena vodou a tehdy se i zazelená a vykvete. Letní slunce a vítr nechráněná území velmi rychle vysuší. Proto musí být jeho obyvatelé přizpůsobeni k přežití i za nepříznivých podmínek. Živočichové jsou zde aktivní zejména večer a v noci, rostliny přežívají horka (ale i mrazy) pod zemí v oddencích, cibulích či hlízách. Najdeme zde skupinu rostlin nazývaných stepní běžci, mezi ně patří například máčka ladní. Její semena rozšiřuje vítr tak, že po stráních a mezích koulí odkvetlé a zaschlé rostliny a semena cestou vypadávají.

Mozaikové kosení je moderní a přírodě nejbližší typ obhospodařování lučních společenstev. Na louce se ponechávají nepokosená místa a jsou kosena až v dalších letech. Díky mozaikové seči jsou po zásahu na území vytvořeny různé typy stanovišť. Různorodá mozaika má podobu plošek a pásů.

Optimálně by měla zůstat neposečena 1/3 dané plochy. V případě živočichů, především hmyzu, jim takto dáváme možnost vyvinout se v přirozeném krytu. U rostlin je zachována semenná banka pro příští léta. Tento způsob sečení vyžaduje dobrou znalost rostlinných a živočišných druhů, zejména jejich ekologické nároky.

Stepní společenstva jsou citlivá na vyšší množství světla a nízký obsah živin v půdě. Proto je nezbytné pokosenou biomasu z trávníků odstranit. Pokud by se pokosená tráva na lokalitě nechala zetlít, do půdy by se dostaly živiny, které by podporovaly růst nežádoucích druhů rostlin, a stepní druhy by postupně vymizely.

Stepní trávníky jsou vhodným biotopem pro teplomilné druhy stromů a keřů. Díky nízké konkurenci se stromy a keře na trávnících dobře uchycují a prosperují. Pokud by tento nálet nebyl z lokality odstraněn, hrozilo by nebezpečí, že lokalita postupně zaroste a stepní druhy (především kvůli nedostatku světla) vymizí.

4. Bezpečnost práce

Ještě než začneme rozdávat pracovní náčiní, probereme bezpečnost práce a ukážeme jim, jak mají s náčiním zacházet. Dopředu si zjistíme, jestli žáci netrpí nějakou alergií, např. na seno aj. V případě hrabání trávy a jejím odnosu upozorníme na správné pokládání hrábí a vidlí a správnou manipulaci s nimi. Při sběru odpadků musí mít všichni ochranné rukavice a pytel s odpadky nikdy nenosíme opřený o žádnou část těla. Vhodné je na sbírání odpadků zajistit také kleště na sběr odpadků, aby žáci odpadky nebrali přímo do ruky. Zakázané je sbírání nebezpečných předmětů, např. injekční stříkačky či výkaly.

5. Práce na území

Pomůcky: lékárníčka, píšťalka

Hrabání trávy: rukavice dle počtu účastníků, hrábě a vidle, velkoobjemové pytle

Likvidace dřevin: rukavice dle počtu účastníků, zahradní nůžky různých velikostí dle tloušťky výhonů, vidle, velkoobjemové pytle

Sbírání odpadků: rukavice dle počtu účastníků, kleště na odpadky, pytle na suť, provázek na zavázání pytle

Žáky rozdělíme do skupin a rozdáme jim pracovní pomůcky a náčiní. Každé skupině ukážeme místo, kde má pracovat a jak má postupovat. Ujasníme si prostor, v kterém se mohou pohybovat, a zvukový signál, který bude znamenat návrat všech žáků na předem určené místo.

6. Hra Boj o přežití – význam CHÚ

Pomůcky: lístečky, píšťalka, 2 provázky

Nejprve nachystáme hrací plochu – vybereme terén, který není příliš členitý. Pak žákům vysvětlíme pravidla a hra může začít. Po ukončení se děti zeptáme, jestli dokáží vysvětlit, proč se zakládají chráněná území a jaký mají význam. Hra by jim měla pochopení této problematiky objasnit.

Pravidla hry:

Hru by měli vést dva organizátoři. Žáci představují divoká zvířata. Jeden organizátor symbolizuje svou činností lidské zásahy vedoucí ke zmenšování vhodné plochy pro život organismů, druhý organizátor je „predátor“ a hru řídí. Na jedné straně hrací plochy se postaví organizátor, který představuje lidské zásahy, 10 kroků před ním se na startovní provázek do řady postaví divoká zvířata (čelem do hřiště). Na protější straně hřiště na cílové čáře (provázku) stojí vedoucí hry, který je otočen zády k hráčům. Počítá do 6 – potom pískne a rychle se otočí.

Když vedoucí hry – predátor – počítá a je otočen zády, mohou se zvířata po ploše pohybovat. Při svém pohybu sbírají lístečky, které symbolizují jejich potravu, a zároveň prchají před člověkem, který postupuje kupředu pravidelně o 1 krok, jakmile napočítá do 4 (nezávisle na počítání vedoucího hry). Svým pohybem zmenšuje zvířatům plochu. Zvíře, které se dostane za úroveň jeho roztažených paží, je pohlceno a ze hry vypadává, protože člověk zabral jeho životní prostor.

Úkolem zvířat je dostat se za cílovou čáru dřív, než k němu dorazí člověk, a mít přitom předem domluvený počet lístečků cca 20. Zvířata se po hrací ploše mohou volně pohybovat, ale v okamžiku, kdy predátor pískne a otočí se, musí zůstat nehybně stát (maskování). Pokud se některé zvíře pohne v době po odpískání, predátor ho ulovil a zvíře odchází ze hry.

Po skončení hry (když člověk dojde na úroveň řídicího hry) se vyhodnotí úspěšnost jednotlivců. Všichni žáci spočítají své nasbírané lístečky. Kdo má méně, než byl určený počet (15–20 podle počtu žáků), sice utekl před člověkem a nebyl sežrán, ale nesehnal dostatek potravy, a proto nepřežije do dalšího roku. Vítězí ti žáci, kteří došli za cílovou čáru a měli určený počet lístečků, popřípadě víc.

Teorie:

Hra ilustruje vliv člověka na přírodu. Člověk neustále zabírá volné části přírody pro své aktivity a vytlačuje organismy. Chráněná území tak často poskytují těmto druhům útočiště, a proto je nutné ZCHÚ udržovat a zachovávat.

7. Hra na kudlanku

Pomůcky: 3 fotografie (kudlanka nábožná – celkový vzhled, kopulující pár, sameček s ukousnutou hlavou), pytlík na losování, obrázky dle počtu žáků (převažují již probrané rostliny i s názvem + 2 obrázky kudlanky se znakem samce a samice), 2 šátky či škrabošky, ootéka (kokon) kudlanky

Na hru je potřeba vybrat místo, které není příliš členité, aby nevidící žáci nezakopli nebo si jinak neublížili. Před začátkem hry žáky seznámíme s kudlankou nábožnou a s jejími zvyky při rozmnožování. Potom dětem vysvětlíme princip a pravidla hry. Cílem hry je, aby se kudlanky rozmnožily. To ve hře znamená, že se musí kudlanky mezi rostlinami najít a dotknout se sebe a zakřičet slovo „kudlanka“. Po ukončení hry se děti zeptáme na jejich pocity při hře a nakonec jim ukážeme ootéku (kokon) kudlanky, kterou mohou v přírodě Hádů běžně nalézt nejčastěji přilepenou na kameni či rostlině.

Princip a pravidla hry:

Ve hře jsou 3 role – kudlanka samice, kudlanka samec a rostliny. Role si děti zvolí pomocí losování obrázku z pytlíku. Kudlanky se mohou pohybovat, ale mají zavázané oči, takže se pohybují poslepu, aby byla hra zajímavější. Kudlanky se pohybují mezi rostlinami a mají za úkol najít se = „rozmnožit se“. Kudlanka, která první pochopí, že se dotýká druhé kudlanky, zakřičí: „kudlanka“. Kdo zakřičí první slovo „kudlanka“, vyhrál. Pokud vyhraje samice, tak to znamená, že došlo k oplodnění, a zároveň, že samci ukousla hlavu. Pokud první zakřičí samec, znamená to, že došlo k oplodnění kudlanky, ale samec stihl utéct dřív, než mu samice ukousla hlavu. Děti, které představují rostliny, vytvářejí životní prostředí pro kudlanky. Všichni žáci, kteří si vylosují obrázek rostliny, se rozmístí do předem určeného prostoru (cca velikosti čtverce 4 m x 7 m). Mezi rostlinami musí být dost místa na projití pro kudlanky, nesmějí stát těsně vedle sebe. Rostliny se ve hře nesmějí hýbat a nesmějí vydávat žádné zvuky kromě zvuku „šššš“. Zvuk „šššš“ mohou použít, pouze pokud na ně sáhne kudlanka, která se bude mezi rostlinami pohybovat poslepu. Tento zvuk kudlance slouží k orientaci v prostoru, aby rozlišila kudlanku od rostliny. Když se sebe dotknou kudlanky navzájem, nesmějí vydávat žádný zvuk, pouze vykřiknout slovo „kudlanka“.

Teorie:

Kudlanka nábožná je v současnosti v ČR hodnocena jako kriticky ohrožený druh a je chráněna zákonem. Obývá převážně travnaté stepní a lesostepní lokality.

Co se týče rozmnožování, u kudlanek se vyskytuje manželský kanibalismus. To znamená, že samička po páření sežere samečka. Děje se tak hlavně v době nedostatku potravy. Páření někdy může trvat i 16 hodin. Po páření se buď podaří samečkovi uletět, anebo ho samička sežere.

Samička klade kokon (ootéku), do kterého naklade asi 30–300 vajíček. Klást ootěky začíná asi za 3 týdny až měsíc po oplodnění. Čím víc samička žere, tím větší je potom kokon a tím větší je množství vajíček. Většina druhů dělá 3 až 6 kokonů, ale jsou tu i takové druhy, které dělají až dvacet kokonů. Po zhruba 5–6 týdnech se kudlanky z kokonu vylíhnou.

Zajímavosti o kudlance nábožné:

Samička kudlanky nábožné je výrazně větší než sameček, měří 5–9 cm oproti 4–6 cm u samečka. Samečka je též možné poznat podle delších tykadél a podle článků zadečku, sameček jich má osm (samička pouze šest). Na vnitřní straně stehna se nacházejí černé výstražné skvrny, připomínající oči a sloužící k zastrašení predátorů.

Páření může trvat až několik hodin. Samičky kladou až do října přibližně 200 vajíček do pěnových kokonů. Larvy přezimují a líhnou se na jaře, dospějí koncem léta.

Kudlanka nábožná umí neuvěřitelné věci, jako jediný druh kudlanek u nás i ve světě dokáže, aniž by hnula tělem, otočit hlavu o 360 stupňů. Přiblížíte-li se ke kudlance, snadno postřehnete, jak vás sleduje a otáčí za vámi hlavu. Oči jsou od sebe dost vzdálené, kudlanka proto vidí prostorově, což jí umožňuje naprosto přesné zaměření kořisti (a sledování fotografa).

8. Invazní rostliny Hádů

Cestou na PP Kavky upozorníme žáky na invazní rostliny – zlatobýl kanadský, topol kanadský a trnovník akát. Vysvětlíme žákům, co znamená pojem „invazní druh“ a proč je třeba tyto druhy z krajiny (a především z CHÚ) odstraňovat.

Teorie

Invazní druh je druh, který není na našem území původní, ale který zde postupně zdomácněl a přizpůsobil se místním podmínkám. Snadno se rozmnožuje a šíří, nekontrolovatelně až agresivně vytlačuje původní druhy. Vznikají tak rozsáhlé monotónní porosty těchto přizpůsobivých druhů a může dojít až k rozvratu celého ekosystému a zániku mnoha původních druhů.

9. Hra na invazní rostliny

V Růženině lomu nachystáme hrací plochu a žákům vysvětlíme její pravidla. Hra slouží k hlubšímu pochopení problematiky invazních rostlin. Po skončení hry s dětmi probereme, jaká skupina rostlin vyhrála a jestli to nějak souvisí s chováním invazních rostlin. Žáci zkusí vysvětlit, proč je důležité invazní rostliny z chráněných území odstraňovat.

Pravidla hry:

Žákům rozdáme lístečky s názvy rostlin Hádů. Na lístečcích jsou původní a invazní druhy. Žáci se na základě svých znalostí o hádecké květeně rozdělí do dvou skupin. Lístečky s názvy jsou zhruba v poměru invazní rostliny (60 %) : původní rostliny (40 %). Skupina invazních rostlin i rostlin původních se rozdělí ještě napůl, takže vzniknou celkem 4 družstva.

Původní rostliny: mají své území na kraji herního pole, kde jsou umístěné části půdy (lístečky ve tvaru kostek ze hry Tetris). Vhodné je, aby bylo herní pole z jedné strany ohraničené např. vodou, cestou aj., tzn. z této strany by nemělo být přístupné. Původní rostliny mají za úkol bránit svoji půdu (lístečky ležící v herním poli) před invazními rostlinami. Do pole s půdou nesmí původní rostliny vstupovat – mohou se pohybovat pouze po okraji herního pole cca ve vzdálenosti 1 m. Dále se nemohou zdržovat u domečků invazních rostlin, jinak se mohou pohybovat všude.

Invasní rostliny: mají svá území na dvě strany od chráněných rostlin – dopředu si toto místo označí jako „domeček“. Herní území tedy tvoří jakýsi pomyslný trojúhelník. Jejich úkol je ukrást co nejvíce půdy (lístečeků) původním rostlinám. Platí, že mohou mít u sebe jen jeden lísteček. Teprve když donesou lísteček na své území (do „domečku“), mohou jít pro další.

Způsob kradení půdy: Pokud jsou invazní rostliny nesoucí půdu (lísteček) chyceny původní rostlinou, odevzdají jí půdu, kterou nesly. Chycená invazní rostlina ztrácí život a běží k lektorovi/učitelovi, který ji oživí (plácnutím do ruky), a může pokračovat ve hře. Původní rostlina si takto získanou půdu nechává a už se o ni nehraje.

Konec hry: Hra končí, až je všechna půda z herního pole rozebraná.

Vyhodnocení hry: Každé družstvo má za úkol poskládat ze svých částí co největší obdélník a spočítat jeho obsah (počet čtverečků), nepočítají se mezery a čtverečky přesahující rámec obdélníku. Vyhrává družstvo s největší plochou obdélníku – ukořistili nejvíce půdy.

Poznámka: Měly by vyhrát invazní rostliny (dáno už na začátku rozdělením do skupin – invazních rostlin je víc). Tato hra popisuje vytlačení původních druhů rostlin těmi invazními.

10. Závěrečné zamyšlení – příprava na akci Děti pro děti

Žákům rozdáme tužky, podložky a archy se závěrečným sedmerem (textem k zamyšlení). Vysvětlíme jim, jak bude zamyšlení probíhat. Každý žák má za úkol najít si příjemné místo, kde bude o samotě. Po dobu vyplňování závěrečného sedmera nebude s nikým komunikovat. Po vyplnění svých odpovědí se vrátí se na výchozí místo. Této aktivitě je vhodné věnovat 5 až 10 minut. Po uplynutí této doby přivoláme všechny žáky dopředu smluveným zvukovým signálem. Na závěr si sedneme do kroužku a každý žák přečte odpověď na jednu otázku ze sedmera, na kterou se ho zeptá jeho soused. Na závěr zrekapitulujeme, co jsme dnes zažili, a připomeneme žákům navazující aktivity „Děti pro děti“ a „Žákovskou konferenci“.

Teorie

Závěrečné sedmero – zamyšlení

Zkus se v myšlenkách vrátit k aktivitám, které jsi zde zažil, a podle svých pocitů, nabytých zkušeností a zážitků dokonči věty. Tvé myšlenky a názory mohou být základem pro tvoření akce pro spolužáky, kterou budete vymýšlet a realizovat ještě teď říjnu nebo v listopadu.

Zamyšlení nad dnešní akcí – Děti pečují o přírodu

Na dnešní akci jsem se cítil/a

Dnes mě nejvíc bavilo

Dozvěděl/a jsem se, že

Zamyšlení nad oběma akcemi – Exkurze i Děti pečují o přírodu

Nejhodnotnější pro mě bylo.....

Spolužákům bych rád/a předal/a

Rád bych uspořádal/a (typ akce)

Na naší akci bych rád/a využil/a.....

Použitá literatura:

AOPK ČR: Plán péče o NPR Hádecká planinka na období 2012–2021.

Jurek V., Tichý L.: Plán péče o PP Kavky na období 2012–2022.

Kol. aut.: Chráněná území města Brna. Brno. Rezekvítek, 2010.

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

Vyhláška MŽP 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona České národní rady č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny

<http://www.kamenak.rezekvitek.cz/>

Děti pro děti

Třetí aktivita nazvaná „Děti pro děti“ byla zcela v rukou zapojených žáků a učitelů. Měli za úkol vytvořit a zrealizovat osvětovou akci pro své spolužáky z nižšího ročníku. Průběh akcí byl následně prezentován přímo vybranými žáky na Žákovské konferenci, tj. závěrečné části vzdělávací sady Děti dětem. Níže se dočtete o tom, jak probíhaly tyto akce pod vedením jednotlivých tříd.

Typ akce: **Prezentace o chráněných územích a různá stanoviště pro děti**

Škola, třída (organizátoři): ZŠ a MŠ Kotlářská, 7. A

Účastníci: žáci 4. A

Místo realizace: ZŠ Kotlářská

Popis programu: Třída 7. A si připravila pro své mladší spolužáky prezentace a aktivity o vybraných chráněných územích města Brna. Sedmáci využili nejen poznatky, které získali na programech v rámci projektu Děti dětem, ale inspirovali se i některými absolvovanými aktivitami. Mezi úkoly, které starší žáci pro čtvrtáky připravili, bylo například přiřazování a poznávání toho, co do přírody nepatří, nebo vybarvování obrázků, týkajících se tohoto tématu. Na dalších stanovištích poznávaly děti druhy rostlin a rozhodovaly o tom, co můžeme a nemůžeme dělat v chráněných územích. Děti pracovaly rovněž s mapou Brna, kde hledaly brněnská chráněná území. Na závěr si sedmáci pro mladší spolužáky připravili kvíz, v němž si mohli čtvrtáci ověřit, co všechno si z celého dne zapamatovali.

Typ akce: **Prezentace o chráněných územích spojená hrami a kvízy**

Škola, třída (organizátoři): ZŠ a MŠ Kotlářská, 7. B

Účastníci: žáci 4. třídy

Místo realizace: ZŠ Kotlářská

Popis programu: Žáci 7. B si připravili pro čtvrtáky prezentace o některých chráněných územích města Brna, kde zahrnuli mimo jiné i poznatky, které se dozvěděli na programech, jež s Rezekvítkem sami absolvovali. Pro mladší spolužáky si nachystali také různé hry a kvízy, které si děti užily a zároveň si zopakovaly nově nabyté vědomosti. Sedmáci nezapomněli ani na zpětnou vazbu a na závěr jim mladší kamarádi napsali, co si z jejich prezentací zapamatovali a co je nejvíc zaujalo.

Typ akce: **Stanoviště s aktivitami a hrami pro děti**

Škola, třída (organizátoři): ZŠ a MŠ, Brno, Jana Brozkvy 3, třída 9. A

Účastníci: žáci 1. třídy

Místo realizace: školní zahrada ZŠ Jana Brozkvy

Popis akce: Třída 9. A uspořádala pro děti z 1. A akci s názvem *V přírodě o přírodě*. Jednalo se o akci v rámci spolupráce Velký a malý kamarád, tedy spolupráce žáků 9. ročníků s nováčky – prvňáčky. Devátáci vymysleli pro své mladší kamarády několik stanovišť s různými aktivitami a hrami týkajícími se přírody. Prvňáčci poznávali hlasy zvířat, naučili se rozeznávat některá domácí a lesní zvířata. Na dalším stanovišti si zahráli netradičně pojatou hru na slepou bábu, a rovněž se zajímavou formou dozvěděli, jak se značí chráněná území. Pouze s použitím přírodnin si každý vymaloval obrázek, který si pak mohl odnést domů. Na závěr si děti zahrály několik zábavných her a od svých starších kamarádů dostaly za své snažení sladkou odměnu.

Typ akce: **Stanoviště s aktivitami a hrami pro děti**

Škola, třída (organizátoři): ZŠ Hamry, 8. třída

Účastníci: žáci 5. třídy

Místo realizace: Hády

Popis programu: Žáci 8. třídy zorganizovali pro děti den plný zábavných her a aktivit týkajících se přírody, a to konkrétně především té hádecké, tedy místa realizace programu. Na úvod si s mladšími spolužáky připomněli, jak by se měli chovat v chráněném území. Následovaly aktivity na téma Živočichové, dále si zahráli Kimovu hru na poznávání rostlin a velký úspěch sklídila také bojová hra, v níž si děti přiblížily pojem invazní rostliny. Následovala cesta poslepu, kterou děti absolvovaly v zástupu jako „stonožka“, a poté si zahrály rovněž na kudlanky. S nadšením mladších i starších dětí se setkalo závěrečné hledání pokladu podle složené mapy. Děti z páté třídy i samotní organizátoři – osmáci – si společný den nabitý zážitky a zábavnými aktivitami podle jejich vlastních slov velmi užili.

Typ akce: **Projektový den plný soutěží a tvoření**

Škola, třída (organizátoři): ZŠ a MŠ Ořechov, 6. A a 6. B.

Účastníci: žáci 2. tříd

Místo realizace: park v Ořechově (původní plán – přírodní park Bobrava, kvůli chladnějšímu počasí zvolena jiná varianta)

Popis programu: Žáci 6. A a 6. B vymysleli pro děti z druhých tříd celý projektový den, plný zábavných aktivit, soutěží i tvořivých činností. Děti měly možnost si zasoutěžit na jednotlivých stanovištích, kde je čekala spousta her a dalších úkolů týkajících se přírody. Na prvním stanovišti luštily děti křížovky, přesmyčky a skládaly slova z písmen. Druhé stanoviště nabízelo možnost vypočítat si plochu listu a vyzkoušet si zodpovědět přírodovědný kvíz. Na dalším stanovišti se děti zahřály při pohybových aktivitách a při pantomimě, která se týkala chráněných živočichů přírodního parku Bobrava. Na stanovišti čtvrtém se děti dozvěděly, jak se chovat v chráněném území, a zazpívaly si písničku. Na posledním stanovišti zkoušely děti poznávat přírodniny pouze pomocí smyslu a zahrály si také Kimovu hru. Následovala tvořivá část dne, kdy si druháci vyrobili mimo jiné chrostíky a lesní skřítky. Na závěr dostal každý účastník diplom a sladkou odměnu, ale všichni si odnesli více než jenom to, a to především spoustu nezapomenutelných zážitků!

Žákovská konference

Konference se uskutečnila 8. 12. 2015 v sále Břetislava Bakaly v Brně. Zúčastnily se jí všechny zapojené třídy. Před zahájením konference měli žáci možnost zkontrolovat si své prezentace a seznámit se s technikou. V úvodní části jsme se věnovali rekapitulaci všech částí vzdělávací sady Děti dětem. Nechyběly ani fotografie dětí z jednotlivých akcí. Následovaly prezentace žáků jednotlivých tříd. Děti si vyzkoušely vystupovat před publikem o více než sto lidech, přičemž každá třída měla na prezentaci 15 minut. Do tohoto času byl zahrnutý také prostor pro dotazy. Poté jsme pozvali na pódium také učitele, kteří nám sdělili své pocity a dojmy ze vzdělávací sady Děti dětem. Učitelům jsme rovněž předali vzdělávací magnetky pro zapojené žáky a sladkou odměnu. Součástí balíčků byly také pomůcky na zpětnou vazbu žáků. Každý žák obdržel 3 lepicí papírky a měl za úkol zamyslet se nad celou vzdělávací sadou a odpovědět na 3 otázky viz níže. Své odpovědi poté žáci nalepili na připravené plakáty v předšálí.

Otázky ke zpětné vazbě žáků:

- Co pro tebe mělo největší přínos?
- Co bylo nejobtížnější?
- Co byl pro tebe největší zážitek?

Pokyny k prezentaci:

Cíl: Žáci představí přípravu a průběh realizace akce zvané Děti pro děti, kterou vytvořili a realizovali pro své spolužáky.

Každá třída zpracuje jednu prezentaci (např. pomocí PowerPointu nebo ve formátu pdf). Pokud některé třídy z jedné školy organizovaly společnou akci, tak každá třída zpracuje část této akce, aby se témata prezentací neopakovala, ale aby byl pochopitelný celkový záměr. Doporučujeme dopředu vybrat žáky, kteří budou prezentovat, aby byl zachován plynulý chod konference. Ideální je vybrat více žáků, aby se mohli v případě absence některého z žáků zastoupit. Také je vhodné, aby si žáci prezentaci natrénovali. Prezentovat může i více žáků (1 až 4).

Rozsah: max. 10 minut, minimální počet snímků 10

Obsah prezentace:

Povinná část

- název akce: Děti dětem – aktivita Děti pro děti
- název školy a zapojené třídy (realizátor i účastníci, počet)
- téma akce a pojetí (př. výstava, projektový den, vzdělávací hry aj.)
- popis průběhu akce
- výsledky či výstupy akce

Doporučená část

- zpětná vazba žáků a učitelů na akci (organizátorů – ti, kteří se účastnili celé aktivity Děti dětem)
- zpětná vazba žáků a učitelů na akci (účastníků, kteří byli zapojeni do žákovské akce)
- vše, co chcete ostatním účastníkům či organizátorům aktivity Děti pro děti sdělit

Zpětné vazby

od žáků na závěr celého projektu

Co byl pro mě největší zážitek?

Nejsilnějším zážitkem pro žáky byla jednoznačně jejich aktivita Děti pro děti, kterou připravovali v rámci své školy pro mladší spolužáky. Na druhém místě pak žáky zaujalo prostředí Hádů, tamní příroda, prostředí lomu a působivé výhledy na Brno. Často byla zmiňovaná i možnost se postavit do role učitele či moderátora při prezentaci na konferenci.

Z hodnocení dětí:

Líbilo se mi, že se páťáci bavili a nevyrušovali.

Můj největší zážitek byl, jak nás děti poslouchaly a braly nás jako učitele. Dokonce nás tak i oslovovaly. Bylo pěkné poznat nová místa jako Růženin lom, Velká Klajdovka a Kavky.

Bylo to super!

Nejvíc jsme si užili tvoření prezentací pro naše čtvrtáky.

Co pro mě bylo nejobtížnější?

Zde se v žebříčku na předních místech umísťovaly aktivity, které daly dětem nejvíc zabrat, ale zároveň z jejich zvládnutí pak měly ten největší zážitek. Nejčastěji zmiňovaná jako nejobtížnější byla příprava aktivity Děti pro děti a následně i její provedení, zejména s ohledem na udržení pozornosti a uklidnění mladších spolužáků. Nelehkým úkolem se stala i prezentace, a to hlavně kvůli překonávání trémy z mluvení před mnoha dalšími lidmi.

Z hodnocení dětí:

Nejobtížnější bylo vymyslet pro děti aktivity, které by je bavily, a také je uspořádat.

Bylo těžké vymyslet ty hry. A taky zvládnout udržet pozornost dětí.

Nejhorší byla tréma před prezentací, mluvit před tolika lidmi.

Nejobtížnější pro mě bylo mluvit před mladšími žáky, ale byl to pro mě velký zážitek.

Pro mě byla obtížná hra Oči, protože jsem nerad na někom závislý.

Co pro mě mělo největší přínos?

Na děti nejvíce zapůsobilo prostředí, ve kterém se konaly úvodní části projektu Exkurze a Děti pečují. Kladně hodnocena byla příroda Hádů, kterou v rámci Exkurze žáci poznávali téměř všemi smysly, a že se dozvěděli hodně nových zajímavých informací. Přínosem pro osobní rozvoj bylo jistě i možnost prezentovat své znalosti a dovednosti při pořádání aktivity Děti pro děti a při závěrečné konferenci. Zajímavé také bylo pozorovat, jak se se zadáním aktivity Děti pro děti vypořádaly ostatní zapojené třídy.

Z hodnocení dětí:

Zaujala mě velmi pěkná příroda.

Přínosem pro mě bylo, že jsme se dozvěděli nové informace a to, že jsme mohli být venku v přírodě.

Bylo zajímavé vyzkoušet si být učitelka, poznání mladších dětí (spolužáků) a mluvit do mikrofonu.

Přínos aktivity byl v tom, že jsme se museli naučit mluvit před více lidmi.

Rezekvítek, z. s.

Rezekvítek, z. s. je spolek, jehož posláním je sdružovat občany, kteří se věnují ekologické výchově a ochraně přírody. Zvyšujeme ekologickou gramotnost a povědomí napříč společností – od mateřské školy až po dospělé, především prostřednictvím kvalitních výukových programů, pořádáním vzdělávacích a osvětových akcí, publikační činností, ekologickým poradenstvím. Sami pečujeme o řadu chráněných území a přírodně cenných lokalit.

Vše o našich aktivitách se dozvíte také na www.rezekvitek.cz.

Rezekvítek, z. s.

Spolek pro ekologickou výchovu
a ochranu přírody

Štolcova 465/14, 618 00 Brno

